

XIV. Bányászati, Kohászati és Földtani Konferencia

2012. március 29.– április 1., Arad

Március 29. – április 1. között az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság által XIV. alkalommal megszervezett Bányászati, Kohászati és Földtani Konferenciának idén Arad városa adott otthont. Ezúttal is, népes, a 200-at meghaladó részvétel jellemezte a Konferenciát.

A csütörtöki regisztrációt és esti konferenciára való hangolódást péntek reggel izgalmas bányászati–kohászati, valamint földtani igényekre külön-külön szabott kirándulás követte, amely érdekes szakmai és kulturális látványosságokat fűzött egybe.

A földtani kirándulás útvonala követte a Zaránd-hegység peremén húzódó több ezer éves múltú, szőlőtermesztéséről és borászatáról híres vidéket. Szerencsésnek mondhatjuk magunkat, hogy egy, már a rómaiak által is ismert borvidék volt a konferencia helyszíne.

Első megállónk a világosi fegyverletétel kapcsán emlegetett Bohus-kastély volt. Második megállónk a galsai granitoidokhoz vezetett, amely földtani szempontból azért különös, mivel vegyi jellege elüt a hegység déli részén található hasonló kőzetektől. Szegedi szakmatársaink szieno-gránitos jellegűnek, aplitos szövetű és nagy muszkovittartalommal írták le ezeket.

A kirándulás útvonala ezután a magyarádi kőfejtőhöz vezetett, ahol alsó–középső triász mészköveket, dolomitokat láthattunk. Ezt követte a zarándnádasi Nádas-patak völgye, ahol a harmadidőszaki andezit-vulkánosság nyomaiként feltáruló andezitek volt szerencsénk megkapálni.

Az ötödik megállónál, a felmènesi badeni kőütlelőhelyen – a jéges ellenére – szép puhatestű maradványokat találtunk. A következő érdekes helyszín a Csigér-völgye mentén tárult elénk a Pajzsi Formáció karbonát-dús epimetamorf kőzeteivel.

Ezután a Maros-völgybe értünk, ahol az időjárás is kedvezően alakult, így Marossolymos előtt sikerült az ottani kőbánya gabbróit is megtekinteni. Miután a hegy lábánál tanulmányoztuk a Zaránd-hegység déli részére jellemző granitoidokat felsétálhattunk a reneszánsz befejezésű Solymosi-várhoz és nagyszerű kilátást csodálhattunk meg a Maros völgyére.

A kirándulás a páratlan szépségű máriaradnai ferences kegytemplom és az őthalmi – az Árpád-kori Arad – székesegyház-romjának meglátogatásával zárult.

Kis Boglárka

(folytatás a következő oldalon)

XX. Nemzetközi Gépészeti Találkozó, OGÉT 2012

Kolozsvár, 2012. április 19-22.

Egy tudományos szervezet életében a szakmai találkozók a tevékenység csúcspontját, a létjogosultságát, és a kitűzött célok eléréséhez vezető utat jelentik.

Az EMT Gépészeti Szakosztálya 1990-ben, magával az EMT-vel és a többi szakosztállyal együtt alakult. Az egyik legfontosabb célkitűzésünk a magyar műszaki nyelv ápolása, fejlesztése, a romániai magyar szakemberek összefogása és kapcsolatrendszerének kialakítása az anyaországiakkal. Az elmúlt évek azt bizonyították, hogy ez egy nagyon komplex, de egyáltalán nem könnyű feladat, amit egyedül nem lehet elvégezni. Ehhez szükség van összefogásra. A másik fontos célkitűzés az, hogy a szakmálások keretében lehetőséget biztosítsunk a kutatási eredmények bemutatására, melyek szinkronban kell legyenek a tudomány rohamos fejlődésével.

Mindezen tények jobban felfokozódnak egy-egy évforduló alkalmával, amikor el kell gondolkodni az eltelt időszakról, a sikerélményekről, de a hiányosságokról sem szabad megfeledkezni.

Az eddig lezajlott találkozók tematikája hűen követi a tudomány, az informatika, elektronika, mechanika, egyszóval a mechatronika kirobbanó fejlődését, kezdve az anyagtudománnyal, tervezéssel, gyártással és annak irányításával, a megmunkáló gépekkel és rendszerekkel, a minőségbiztosítással, egészen a környezetre való hatásuk vizsgálatáig.

A konferenciák helyszíne átfogta Erdély főbb műszaki egyetemét, betekintést biztosítván az ott lezajlott oktatási munkába, feltételekbe. Így került sor a Kolozsvári Műszaki Egyetem, a marosvásárhelyi Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem, a brassói Transilvania Egyetem, a Nagybányai Északi Egyetem termeiben lezajlott konferenciákra. Minden esetben az egyetem rektora és vezetősége köszöntötte a munkálatokat, helyet adva a magas tudományos elismerésnek. A többi helyszínen neves líceum vagy fontos történelmi háttérrel bíró intézmény volt.

A mostani Nemzetközi Gépészeti Találkozó, a XX. OGÉT Kolozsváron, a Bethlen Kata Diakónia Központban zajlott le, mely meghitt környezetet biztosított rendezvényünknek.

A konferencia megnyitóját László Attila alpolgármester úr tisztelte meg jelenlétével és hozzászólásával, méltatva a találkozó fontosságát, jelentőségét, úgy hazai, mint nemzetközi viszonylatban. Bár nem lehetett személyesen jelen, jókívánságát és üdvözlését tolmácsolta a résztvevőknek a Miskolci Egyetem rektora, Dr. Patkó Gyula, a BME Gépészmérnöki Karának a dékánja, Dr. Stépán Gábor, illetve az Széchenyi István Egyetem Audi Hungaria Járműmérnöki Tanszékcsoport vezetője, Dr. Dreyer Mathias Roman és Dr. Gál Péter személyében.

(folytatás a 3. oldalon)

Dr. Csibi Vencel-József
a MTA külső tagja, az EMT elnökhelyettese
a Gépészeti Szakosztály elnöke

EMT-KONFERENCIÁK

V. Tudomány- és Ipartörténeti Konferencia

Nagyvárad
2012. június 21-24.

A konferencia célja:

- évenkénti rendszerességgel fórumot teremteni a tudomány- (matematika, műszaki- és természettudományok) és ipartörténettel foglalkozó Kárpát-medencei kutatók számára,
- létrehozni egy szervezeti keretet (Tudomány- és Ipartörténeti Szakosztályt) azoknak az erdélyi kutatóknak a számára, akik ahhoz csatlakozni óhajtanak, melynek célja régiós intézményként csatlakozni a Luxemburg központú Európai Kultúrutak két tagmögalmazához: a Vaskultúra, valamint az Ipartörténeti Kultúrutak Közép- és Kelet-Európai szervezetéhez.

Tematikák: matematika, természettudományok, bányászat, ipar, technika (gépészet, kohászat, építészet).

Jelentkezni lehet önálló kutatási eredményeket bemutató tudomány- és ipartörténeti előadásokkal vagy poszterekkel a matematika, a műszaki- és természettudományok, valamint az ipar bármelyik területéről.

A konferencia programja:

június 21., csütörtök:	– délután regisztráció, elszállásolás
június 22., péntek:	– egész napos szakmai kirándulás
június 23., szombat:	– konferencia megnyitó, előadások, díszvacso
június 24., vasárnap:	– hazautazás

Kirándulás-tervezet:

Nagyvárad (villamostörténeti bemutató)–Mezőtelegd (középkori templom)–Feketeerdő (egykori üveghuta–üveggyár)–Bodonos (aszfaltbányászat nyomai)–Papfalva (felhagyott lignitbányászat)–Székelyhid (régiborpince-sor, középkori templom)–Paptamási (borvízforrás és -töltő)–Bihar (kora-Árpád-kori földvár)–Szalárd (Adorján-vára)–Sítér (Árpád-kori festett templom)–Nagyvárad (reneszánsz-kori vár).

További információk az EMT titkárságán a 0264-590825, 594042 telefonszámokon és 2012. április 5-től a <http://tk.emt.ro/> honlapon. Kapcsolattartó személy: Pap Tünde (tunde@emt.ro).

(folytatás az első oldalról)

XIV. Bányászati, Kohászati és Földtani Konferencia

Szombat reggel került sor a konferencia megnyitójára, melyen a résztvevő intézmények vezetőinek, Arad alpolgármesterének, Bognár Leventének és a házigazda Juhász Bélának, a Csiky Gergely Líceum igazgatójának köszöntője után, sor került a Magyarhoni Földtani Társulat és az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság közötti együttműködési szerződés évi megújítására, az MFT újonnan megválasztott elnöke: Baksa Csaba és az EMT Földtani Szakosztályának elnöke Wanek Ferenc nyilvános aláírásával és okmánycserejével.

A szakmai program plenáris előadásokkal kezdődött, ahol Krézsek Csaba nyűgözte le a hallgatóságot érdekes konferencia indító előadásával, majd Fegyverneki György előadása hangzott el korszerű öntési technikákról. Kávészünet után Pálffy József *Viszlát triász, szia jura* című figyelemfelkeltő előadása kötötte le a résztvevőket, majd Holoda Attila a 75 éves magyarországi szénhidrogén-bányászatról és Puskel Péter aradi helytörténész Arad városáról tartott ismertetést.

A délutáni szekció előadásokon közel 50 színvonalas bemutató hangzott el és 7 poszter került megtekintésre. Számos, érdekes témában zajló kutatásba kaptunk betekintést tapasztalt és fiatal, pályakezdő kutatóktól egyaránt. A technika és tudománytörténeti előadások mellett jelentős alkalmazott földtani előadás és esettanulmány hangzott el fiatal kutatóktól, akiknek a konferencia lehetőséget nyújtott a kibontakozásra.

Az előadásokat baráti hangú állófogadás követte, ahol a térség minőségi borainak kóstolása mellett alkalom adódott szakmai eszmecserékre, beszélgetésekre, új együttműködésekre. Itt került sor a fiatalok számára kiírt pályázat eredményeinek kihirdetésére is.

Zárógondolatként reméljük, hogy a jövő évi beszercei konferencián ismét találkozunk, és az ideikhez hasonló élményekben lesz részünk. Addig is jó szerencsét mindenkinek!

A fizika, matematika és művészet találkozási az oktatásban, kutatásban

2012. augusztus 15-18. Marosvásárhely,
Bolyai Farkas Elméleti Líceum

Szervezők:

Az EMT Marosvásárhelyi Fiókszervezet
Az ELTE Fizika Doktori Iskolája, Budapest

A konferencia védnökei:

Pálinkás József akadémikus, a MTA elnöke
Kelemen Hunor

Főszervező:

Dr Csegzi Sándor, Marosvásárhely alpolgármestere,
az EMT Marosvásárhelyi Fiókszervezetének elnöke

Szervezőbizottság:

Téll Tamás, Juhász András,
Máthé Márta, Szász Ágota – fizika
Weszeley Tibor – matematika
Kántor Zita – képzőművészet

Támogató:

Marosvásárhely Polgármesteri Hivatala

Jelentkezhetnek egyéni vagy csoportos előadásokkal a témakörhöz kapcsolódó tevékenységet folytató oktatók, kutatók, illetve egyetemi hallgatók.

A konferencia alapvető célja lehetőséget teremteni a fizika, matematika és művészet területén oktatók, kutatók találkozására, informálódására, hozzájárulni szakmai igényességük továbbfejlesztéséhez, alkalmat nyújtani a Ph.D. tanulmányokat folytató doktoranduszoknak tanulmányaik megismertetésére.

Program:

Augusztus 15., szerda

15.00 – érkezés, bejelentkezés

Augusztus 16., csütörtök

8.00-9.00 – regisztráció
9.00- 9.30 – megnyitó, köszöntőbeszéd
9.30-10.50 – plenáris előadások(első rész)
10.50-11.00 – kávészünet
11.00-13.00 – plenáris (második rész)
13.00-15.00 – ebédészünet
15.00-18.00 – szekció ülések, műhelyek
18.30 – kiállítás-menyitó
19.30 – díszvacso

Augusztus 17., péntek

10.00-13.00 – nyílt műhelyek,
interaktív kerekasztalok szekciókban
13.00-15.00 – ebédészünet
15.00-18.30 – városlátogatás
19.00 – vacso

Augusztus 18., szombat – kirándulás

Kapcsolattartás, titkárság:

Csegzi Magdolna, EMT-Marosvásárhely
Postacím: 540077 Târgu Mureş, str. Cornesti 68/A
Tel.: 0745-658585, tel./fax: 0265-311179
E-mail: emtms@clicknet.ro, web: www.emtms.ro

Pap Tünde, EMT-Kolozsvár

Postacím: 400604 Cluj, Bl. 21 Decembrie 1989 nr. 116.
Tel: 0744-783237, tel./fax: 0264-590825
E-mail: emt@emt.ro. web: www.emt.ro

EMT-KONFERENCIÁK

SZAKOSZTÁLYI HÍREK

Tudománytörténeti Szakosztály

Erdélyi tudománytörténeti évfordulók

2012. május-június (földtan-bányászat)

(folytatás az első oldalról)

XX. Nemzetközi Gépészeti Találkozó
OGÉT 2012

Mint minden eddigi OGÉT-en, most is a jelenlévők között megtaláljuk a hazai és anyaországi műszaki egyetemek dékánjait, oktatóit, diákjait és doktoranduszait, így a Kolozsvári Műszaki Egyetem, a marosvásárhelyi Sapientia EMTE, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, a Miskolci Egyetem, a veszprémi Pannon Egyetem, a győri Széchenyi István Egyetem, az Óbudai Egyetem, a Kecskeméti Főiskola vendégeit, de még a Dél-koreai Hanbat National University-ről is érkezett résztvevő. A cégek is szép számban képviseltették magukat, így például az AUDI Hungária Motor Kft. Győrből, az MPL Engineering Szatmárnémetiből, valamint a Consact Consulting Kft. Kolozsvárról.

A három plenáris előadást, Dr. Páczelt István (Miskolci Egyetem): *Kopási feladatok numerikus vizsgálata*, Dr. Korondi Péter (BME): *Szociális robotok a 21. században. MOGI Robi a hűsleges társ*, és Dr. Tóth-Nagy Csaba (Széchenyi István Egyetem): *Magyarul! Ha lehet nagy érdeklődéssel követte a nagyszámú résztvevő.*

A plenáris előadások után Dr. Csibi Vencel-József akadémikus, a konferencia elnöke, Az OGÉT konferencia története címmel bemutatta az eddig lezajlott tudományos találkozók, helyszínüket, a résztvevők és a bemutatott dolgozatok számának alakulását. Ezek növekvő tendenciát mutatnak, az idei kimagaslík a többi közül, ünnepi jellegének köszönhetően.

A konferencián 165 résztvevő, 25 hazai, 138 anyaországi és 2 dél-koreai, öt tudományos szekción 122 előadást mutatott be, a következő témákban: Általános gépészet, Anyagtudomány és Technológia, Járművek, Minőségbiztosítás és környezetvédelem, Számítógépes tervezés (CAD), Fogaskerék-hajtások, Mechatronika és Finommechanika.

A minden alkalommal szervezett egynapos kirándulás szorosan összefüggött magyar történelmünkkel, irodalmunkkal, hagyományainkkal és kultúránkkal. A résztvevők az évek során megcsodálhatták Erdély jellegzetes vidékeit Torockótól és a Tiszától az ezer éves határig. Most a cél a Tordai hasadék és a felújított, modern sóbánya volt.

A konferenciát záró fogadáson számos egyetemi kar és tanszék XX. OGÉT 2012 emlékérmét és emléklapot kapott az EMT Gépészeti Szakosztálya részéről. Ezúton mondunk köszönetet a MATPLAST Kft.-nek az érem matricáinak elkészítéséért.

Ugyancsak a fogadás alkalmával adtuk át a két Főgépész Díjat, egy-egy hazai és anyaországi szakembernek, akik elősegítették az EMT munkáját és kapcsolatrendszerének fejlődését. Idén Dr. Papp István (Sapientia EMTE) és Dr. Páczelt István (Miskolci Egyetem) részesült elismerésben.

Az eddig lezajlott találkozók kitűnő alkalmat szolgáltattak sokoldalú kapcsolatok kialakítására, elmélyítésére, a magyar szakmai nyelv ápolására, Erdély megismerésére is. Mindez megerősít a hitben, hogy jó úton haladunk, folytatni kell a munkát a kitűzött célok eléréséhez.

Cs. V.-J.

NOPCSA Ferenc, báró (Déva, 1877. május 5–1933. április 25. Bécs) születésének 135. évfordulóján emlékezzünk Erdély legnagyobb őslénytanására, a legnagyobb magyar őshüllő-kutatóra. Családjá román eredetű volt, de az, mint annyi más, nemesi rangjával beleolvadt a magyar nemesség soraiba.

Nagyapja Hunyad vármegye ispáni címét hordta, bárói rangot nyert, de emellett, kettős életet élve, rászolgált arra, hogy JÓKAI Mór regényhőse legyen FATIA NEGRA néven. Az unokának sem volt kalandokban szűkebb élete. A fiatal NOPCSA Ferenc Hátszeg-medencebeli birtokukon nevelkedett, s vakációit akkor is ott töltötte, amikor bécsi tanulmányairól hazatérve, húga, a 12 éves Ilona Szentpéterfalva mellett csontokat talált az ottani üledékekben. Ez egy életre meghatározta az ifjú útját. A csontokat magával vitte Bécsbe, ahol a kor híres földtanprofesszorának, Eduard SUESNEK (1831–1914) megmutatta, aki arra bízta, hogy a leleteket maga dolgozza fel. Így lett belőle világhírű őslénytanász. A Hátszeg-medencéből a tudomány számára öt dinoszaurusz-féle új fajt írt le, emellett másik két őshüllőt, egy teknőt és egy krokodilust, de talált ősmadármaradványt is, aminek feldolgozását azonban másra hagyta. Kutató útjai nem álltak meg a Kárpát-medence határain belül. Többek közt eljutott Albániába (1903), ahol fényképezéssel és néprajzzal is behatóan foglalkozott, sőt, az első világháború előtti zavaros időkben e kicsiny ország trónjára is pályázott. A kudarc után hazatérve, fél évig álnéven román pástorként élt, majd a háború kitörésével, titkosszolgálatra jelentkezett, így Romániában kapott megbízást, de jelentései nem jutottak célhoz, mert felettese (sokkal később derült ki) beépített román ügynök volt! A magyar proletárdiktatúra elől hamis oklevéllel szállt repülőgépre, azt elterítve menekült Ausztriába. 1920-ban Bukarestbe hívták, hogy vezesse a Román Földtani Intézetet, ahol az állást ugyan nem foglalta el, de talán egyetlen erdélyi nagybirtokosként javait az államtól visszaszerezte! Hazament a Hátszegi-medencébe, ahol azonban román parasztjai vérbe fagyva hagyták. Koponyacsontját Budapesten ezüstlemezekkel feldozták. Újból világot járnival indult, majd hazatérve Magyarországra a Magyar Királyi Földtani Intézet igazgatói székét foglalta el (1925–1929). E megbízásáról lemondva, még sokat tekergett a világban, számtalan nemzetközi tudományos találkozón vett részt, majd 1933-ban, bécsi lakásán öngyilkos lett. Rendkívül gazdag, nagy értékű szakirodalmi munkásságot testált az utókorra.

KATONA Mihály (Szatmárnémeti), 1764. október 9–1822. május 9. Búcs [Búcs – ma Szlovákia] Iskoláit a debreceni kollégiumban végezte, ahol 1790-ben kollégiumi könyvtáros lett. 1793-tól három éven át az Odera menti Frankfurt egyetemén végzett tanulmányokat, de Jénában és Lipcsében is gyarapította ismereteit.

Hazatértét követően előbb Komáromban vállalt tanári állást, majd 1803-tól haláláig Búcsban volt református pap. Az itt töltött két évtized alatt írta meg azokat a műveket (*A föld matematikai leírása a világ alkotmányával együtt* 1814, *Közönséges természeti földleírás* 1822), amelyek alapján ma a magyar földrajztudomány megteremtőjének tartják. Műveiben figyelemre méltó földtani adatok is vannak. Számos műve kéziratban maradt.

MIHÁLTZ István (Árpástó), 1897. május 9–1964. március 16. Szeged). A magyarvalkói református parókia volt az ő gyermekkori, illetve szülei és nagyszülei otthona. Iskoláit Marosvásárhelyen és Szentesen végezte. Egyetemi tanulmányait Debrecenben kezdte, majd Kolozsváron tanult és az átnemekült egyetemet követve előbb Budapesten, majd Szegeden folytatta tanulmányait, ahol végül földrajz-termesztrajz szakos tanári diplomát szerzett. 1922-től a szegedi egyetem földtani intézetében gyakornok, 1924-től tanáregéd, 1939-től adjunktus, 1947-től intézeti tanár, 1950-től tanszékvezető docens, 1956-tól tanszékvezető egyetemi tanár volt.

(folytatás a következő oldalon)

Wanek Ferenc

SZAKOSZTÁLYI HÍREK

Tudománytörténeti Szakosztály

(folytatás az előző oldalról)

Erdélyi tudománytörténeti évfordulók

Néhány korai, a Kalotaszegre vonatkozó tanulmánya után, kutatói főtémája a Magyar Nagyalföld negyedidőszaki rétegeinek felépítése és fejlődéstörténete lett, melyet részletes anyagvizsgálati megközelítésre alapozott. Így, pollenkutató feleségével, született FARAGÓ Máriával (1913–2010) is együtt dolgozott, a negyedidőszaki képződmények minél teljesebb megismerése érdekében. Nagy szerepet játszott a szegedi egyetem föld- és őslénytanoktatásának megszervezésében, annak rangosssá tételében. A halál váratlanul ragadta el, családjában és a Tanszéken nagy ürt hagyva maga után.

KÉRY Imre (Késmárk, 1798. november 12. előtt–1887. május 15. Borossebes). Késmárkon, Miskolcon és Kasán tanult, majd a pesti egyetemen szerzett orvosi diplomát. Külföldi tanulmányútján megsüketült, így a reá váró egyetemi oktatói pályától eselve, Borossebesen vállalt orvosi állást, de hamar felismerték tudását, és Arad megye főorvosává választották.

Kora szokásai szerint a természettudományokkal is foglalkozott. Írt a megye hegyvidékéről, illetve a menyházai gyógyforrásokról is. A Magyar Tudományos Akadémia természettudományi szakosztályának 1858-ban választották tagjává.

Michael BIELZ (Berethalom, 1787. május 20–1866. október 27. Nagyszeben) Szülőfalujában, majd Medgyesen, Nagyszebenben és Kolozsvárott (a Református Kollégiumban) tanult. Ez utóbbi helyen óraadással tartotta fenn magát. Berethalomra hazatérve előbb tanítóként kereste kenyerét, majd 1811-től papi hivatalba lépett, egyúttal az akkori szász evangélikus püspök,

Daniel Georg NEUGEBOREN (1759–1806) titkára lett, aki bontakozó rajzkészsége fejlesztésében és a természettudományok művelésében pártfogolta. 1814-ben Apaújfalu evangélikus papja lett. Itt litográfiával kezdett foglalkozni, majd 1822-ben megnyitotta Nagyszebenben Erdély első litográfiaműhelyét. A műhely nyersanyagforrását utóbb maga kereste és találta meg az Oltszakadát és Hortobágyfalva közötti neogén rétegekben. Nyersanyagkereső útjain alaposan megismerte Erdély földtani felépítését. Eredményeit külföldi lapokban, majd 1833 után az általa is alapított *Transilvania* nagyszebeni honismereti folyóiratban közölte. Bekapcsolódott abba a körbe és tevékenységbe, melynek gyümölcse a *Siebenbürgischen Verein für Naturwissenschaften zu Hermannstadt* (a Nagyszebeni [székhelyű] Erdélyi Természettudományi Társulat) lett. Földtani munkásságán túl jelentősek malakológiai kutatásai is.

MÁRTONFY Lajos (Szilágysomlyó, 1857. május 21–1908. december 20. Szamosújvár) a Kolozsvári Ferenc József Tudományegyetemen szerzett természetrajzból oklevelet (1876–1880), utolsó két évében KOCH Antal (1843–1927) mellett, gyakornokként, földtani kutatásokat folytatva. Doktori dolgozatát: *Őslénytani tanulmányok a foraminiferákról* címen 1880-ban védte meg. Végzése után a Szamosújvári Örmény-katolikus Gimnázium tanára lett, ahol 1895-ben igazgatóvá nevezték ki. Ásvány-földtani munkásságának java része az EME *Orvosi és természettudományi értesítőjében* jelent meg. Tudománynépszerűsítésben is jeleskedett. Maradandó érdemeket szerzett a Szamosújvári Múzeum szervezésében és gazdagításában. Viszonylag korán elhunyt. A magyar tudománytörténet sajnálattal nyugtázza, hogy kisvárosi körülményei nem adták meg neki a lehetőséget, hogy adottságainak megfelelően tudjon a tudomány területén kibontakozni.

ifj. LITSCHAUER Lajos (Nagyág, 1858. április 13–1937. május 31. Budapest) mesterségét édesapjától, id. LITSCHAUER Lajostól (1815–1885) vette át és folytatta. Bányamérnöki diplomát Selmecbányán (1880), mellette jogi végzettséget is szerzett magánúton, a Nagyvárad Jogaakadémián. Végzése után egy évet gyakornokoskodott Erdélyben és a Bánságban (Marosújvárt, Gavosdián, Gyaláron), végül Körmöcbányán.

1881–1882-ben a Selmecbányai Bányászati és Erdészeti Akadémián volt tanársegéd, majd egy évi iglói bányakapitánysági szolgálat után, a selmecbányai bányászati iskola tanára, majd első, ügyvezető tanára (1891-től) lett. 1894-től az akkor két éves Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület (OMBKE) titkárának választották. 1911-től Budapestre került, ahol a Pénzügyminisztérium bányászati osztályán dolgozott. 1918-ban nyugállományba vonult. Számos, a földtannal, bányászattal kapcsolatos tankönyv szerzője, de bányajogi munkássága is jelentős volt.

PÉCH Antalról (Nagyváradolaszi, 1822. június 14–1895. szept. 28. Selmecbánya) már megemlékeztünk halálának 115. évfordulóján (lásd: EMT tájékoztató XXI/9–10.). Most születésének 190. évfordulóján tiszteleghetünk emléke előtt.

Bölöni MIKÓ Béla (Zalatna, 1843. július 1–1912. június 23. Pankota) Középközpontú Károlyi Unitárius Főgimnáziumban végezte (1861), majd a Selmecbányai Bányászati Akadémián szerzett bánya- és kohómérnöki oklevelet (1865). Két éven át gyakornokoskodott Nagybányán, a kincstári bányánál, majd visszatért Selmecbányára, ahol a Kémia–fizika Tanszéken

elsőként tanította a fizikát magyar nyelven (az akkor még német tannyelvű intézetben). 1872-ben visszatért Nagybányára, ahol a vegyelemző laboratóriumot vezette. 1908-ban vonult nyugdíjba, ettől kezdve bányatanácsosként működött. Ő ismerte fel az Erdélyi-szigethegység bauxit-ércét. Irodalmi munkásságában azonban nemcsak a bauxitra vonatkozó írásai (1897, 1906) jelentősek, foglalkozott a Rézbányán előforduló arannyal (1870), de általában az ércképződéssel is (1894), vagy a kőolaj keletkezésével (1896), sőt még a jégkorszakok magyarozatával is.

id. ALIQUANDER Ödön (Nagyvárad, 1882. június 24–1954. október 26. Budapest) a magyar bányajog jeles képviselője. Nagyváradon végezte a Jogakadémiát, majd Selmecbányán bányamérnöki oklevelet szerzett (1908). 1902–1921 között Abrudbányán, Petrosényben és Zalatnán volt bányaesküdt, majd bányabiztos. 1921–1945 között a magyar Pénz- majd Kereskedelemügyi Minisztériumban dolgozott mint előadó, utóbb tanácsosként, a bányászati közigazgatási osztályt vezette. Ugyan 1945-ben nyugdíjazták, 1945–1947-ben Debrecenben szénkormánybiztosként, 1948–1954 közt az Iparügyi Minisztériumban a bányaügyi és földtani osztály vezetőjeként alkalmazták, majd haláláig a Bányászati Kutatóintézet munkatársa volt.

ZALÁNYI Béla (Szászváros, 1887. június 26–1970. október 9. Budapest) a kövült kagylósrákok világhírű kutatója volt. Szakterületén ő volt a modern, zoológiai meg-alapozottságú kutatások elindítója. Felsőfokú tanulmányait a Kolozsvári Ferenc József Tudományegyetemen kezdte 1906-ban, de a Budapesti Egyetem természetrajz-földrajz szakán fejezte be 1910-ben.

Végzése után gimnáziumi tanár lett Budapesten, közben (1913) doktorátust szerzett szakmájában. 1913-tól a Magyar Királyi Földtani Intézet szolgálatában állt, hol napidíjasként, hol külső munkatársként. 1947-ben nyugdíjazták, de a tanítást is folytatta, és az Állami Magyar Földtani Intézetben is alkalmazták kutatónak. SIDÓ [később: KURUCZ D. Istvánné] Máriával (1924–) és SCHRETER Zoltánnal (182–1970) közösen írt utolsó – paleozoikumi kagylósrákokra vonatkozó – műve már halála után 1974-ben jelent meg. Szűk szakmájának (ostrakodológia) a világon egyik legidézettebb munkáját (Morpho-systematische Studien über fossile Muschelkrebse) még 1929-ben közölte.

W.F.

Tisztelettel köszöntjük **Dr. VITALIS György** geológust, Bányászati, Kohászati és Földtani Konferenciáink hűségese látogatóját szakmai működésének 60. évfordulója alkalmából, aki immár több mint 50 esztendeje folyamatosan felelős szerkesztője a *Hidrologiai tájékoztató*nak és ugyanannyi ideje szerkesztője a *Hidrologiai közlönynek*.

Isten éltesse sokáig!

DIÁKRENDEZVÉNYEK

Öveges József – Vermes Miklós Fizikaversenyek II. fordulójának eredményei

2012. április 28-án került sor az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság által évente megrendezett Öveges József – Vermes Miklós Fizikaversenyek II. fordulójára (erdélyi döntőjére), amelyet idén a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégiummal közösen szerveztünk meg. Az eredmények az alábbiak:

Öveges József Fizikaverseny

VII. osztály

- I. díj: Vészi Blanka, Marosvásárhely,
Unirea Főgimnázium, tanára Kozma Tamás
II. díj: Divin Péter, Nagyvárad, Ady Endre Líceum,
tanára Bogdán Károly
III. díj: Lipcsei Sándor, Nagyvárad, Ady Endre Líceum,
tanára Bogdán Károly
Dicséret: Medgyesi Attila, Barót, Gaál Mózes Általános Iskola,
tanára Gál Katalin.

VIII. osztály

- I. díj: Gál Krisztina, Székelyudvarhely,
Tamási Áron Gimnázium, tanára Székely Zoltán
II. díj: Miklós Botond, Négyfalu,
Zajzoni Rab István Középiskola, tanára Simon Ildikó
III. díj: Gábor Csaba, Kolozsvár,
Báthory István Elméleti Líceum, tanára Cseh Gyopárka.
Dicséret: Nagy-Betegh Kázmér, Kolozsvár,
János Zsigmond Unitárius Kollégium, tanára Popa Márta.

Vermes Miklós Fizikaverseny

IX. osztály

- I. díj: Beiland Arnold, Nagykárolyi Elméleti Líceum,
tanára Zsidó Sándor
II. díj: Székely Attila, Gyergyószentmiklós,
Salamon Ernő Gimnázium, tanára Szász Ildikó
III. díj: Máté Rudolf, Zilah, Silvania Főgimnázium,
tanára László Judit
Dicséret: Kucsván Zsolt Levente, Marosvásárhely,
Bolyai Farkas Elméleti Líceum, tanára László József.
Továbbjutott még Kopacz Anikó, Gyergyószentmiklós,
Salamon Ernő Gimnázium, tanára Szász Ildikó.

X. osztály

- I. díj: Dancu Júlia, Szatmárnémeti,
Kölcsy Ferenc Főgimnázium, tanára Boga Katalin
II. díj: Képes Tamás, Szatmárnémeti,
Kölcsy Ferenc Főgimnázium, tanára Boga Katalin
III. díj: Kolombán Antal György, Székelyudvarhely,
Tamási Áron Gimnázium, tanára Székely Zoltán
Dicséret: Medgyesfalvi Botond, Marosvásárhely,
Bolyai Farkas Elméleti Líceum, tanára László József
Továbbjutott még Kerekes Anna, Szatmárnémeti, Kölcsy Ferenc
Főgimnázium, tanára Boga Katalin, valamint Gál Béni, Sepsi-
szentgyörgy, Székely Mikó Kollégium, tanára Szakács Mária

XI. osztály

- I. díj: Kajántó Sándor, Székelyudvarhely,
Tamási Áron Gimnázium, tanára Gagy Anna
II. díj: Máté Péter, Marosvásárhely,
Bolyai Farkas Elméleti Líceum, tanára László József
III. díj: Borsos Tamás, Marosvásárhely,
Bolyai Farkas Elméleti Líceum, tanára Máthé Márta
Dicséret: Lőrincz István, Kolozsvár,
János Zsigmond Unitárius Kollégium, tanára Popa Márta.
Továbbjutott még Oláh Mátyás, Margitta,
Horváth János Iskolaközpont, tanára Bondár Piroska.

Verseny után a diákok és kísérőtanárai látogatáson vettek részt a Babes-Bolyai Tudományegyetem Fizika Karán, ahol Karácsony János egyetemi tanár úr előadását hallgatták meg, majd érdekes kísérleteket tekinthettek meg, valamint megtekintették az Egyetem Fizikai Kutatóintézetének korszerű laboratóriumait, felszereléseit.

Ezúton is köszönetet mondunk Karácsony János egyetemi tanár úrnak és kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium igazgató-ságának, tanári közösségének a verseny megszervezésében, kolozsvári evolúció Kft.-nek, a csíkszeredai Topo Service Kft.-nek és Komp-Press Kiadónak, a verseny megszervezéséhez és a diákok díjazásában nyújtott támogatásért.

Hevesy György Kémiaaverseny

– beszámoló az erdélyi döntőről –

A VII-VIII. osztályos diákoknak szóló Hevesy György Kémiaaverseny második fordulójára – erdélyi döntőjére – 2012. március 24-én került sor a nagyvárad Ady Endre Liceumban.

Szombaton, a négyórás elméleti és gyakorlati verseny után, amíg a tanárok javítottak, a diákok városnézésen vettek részt az iskola diákjainak vezetésével, megismerve Nagyvárad nevezetességeit.

A díjkiosztásra délután 5 órakor került sor az iskola könyvtárban, ahol a legjobb eredményeket elért diákokat az erdélyi Versenyszervező Bizottság (EMT) díjazta:

VII. osztály

- I. díj – Madarász Andrea, Gyergyóalfalu,
Sövé Elek Iskolaközpont,
felkészítő tanára: Kiss Arnold;
II. díj – Jakab Emőke Boglárka, Micske,
Miskolczi Károly Általános Iskola,
felkészítő tanára: Kelemen Csilla;
III. díj – Lipcsei Sándor, Nagyvárad, Ady Endre Líceum,
felkészítő tanára: Ciubotariu Éva;
III. díj – Újvári Anna, Szatmárnémeti,
Bălcescu-Petőfi Általános Iskola,
felkészítő tanára: Ferenczi Ildikó;
Dicséret – Gurza Kriszta Beáta, Marosvásárhely,
Bolyai Farkas Elméleti Líceum,
felkészítő tanára: Nagy Judit.

VIII. osztály

- I. díj – Komán Attila, Brassó, 2-es Sz. Általános Iskola,
felkészítő tanára: Rákóczi Mária;
II. díj – Dudás Norbert, Nagyvárad, Ady Endre Líceum,
felkészítő tanára: Ciubotariu Éva;
III. díj – Kovács Tamás, Szatmárnémeti,
Kölcsy Ferenc Főgimnázium,
felkészítő tanára: Átyim Erzsébet;
Dicséret – Baló Tímea, Csíkszereda,
Petőfi Sándor Általános Iskola,
felkészítő tanára: Barabás Attila.

Ezúton köszönetet mondunk az Ady Endre Líceum kémia szakos tanárainak, élen Ciubotariu Évával, akik nagy segítségünkre voltak a verseny megszervezésében és lebonyolításában, illetve az iskola vezetésének, hogy megfelelő környezetet biztosított a verseny helyszínénél. Mivel a Hevesy György Kémiaaverseny magyarországi szakasza idén nem kerültek megrendezésre anyagi források hiányában a VII. és VIII. osztály első két diákját nem tudtuk továbbküldeni a magyarországi döntőre.

Köszönjük minden diáknak és felkészítő tanárainknak, hogy részt vettek a II. fordulón, annak tudatában, hogy nincs továbbjutás.

Pap Tünde, programszervező

TÁRSSZERVEZETEINK

Rendezvényei

Beszámoló a Magyarhoni Földtani Társulat
160. rendes tisztújító közgyűléséről

2012. március 23-án délelőtt gyűlt össze az 1850-ben, a hasonlók közt a világon ötödikként megalakult Magyarhoni Földtani Társulat ke-rekszámú, soros tisztújító közgyűlésére, az 1869-ben megalakult Ma-gyar Királyi/Állami Földtani Intézet világra szóló szépségű szecessziós épületének dísztermében annak tagsága. A gyülekezők hangulatában ott volt a féltés a házigazda jövőjét illetően (ennek többen hangot is adtak), hiszen a Magyar Állam legrégebbi kutatóintézete folyamatos független intézménykénti létének utolsó 5 hete előtt állott. 2012. május elsejével megszűnik az lenni, ami 143 éven át volt: magának széles nemzetközi elismertséget szerző, a tudomány művelésében példaértékű eredménye-ket felmutató, hagyományt teremtő, önálló temploma a földtannak. Kényszerházasságra kell lépjen, új, kívülről jött vezetés alatt. Szívből kívánjuk, hogy az új vezetőség megértse, és tovább vigye azt a szellemi-séget, amit ez az Intézet a történelem viharain át töretlenül képviselt.

A leköszönő Haas János elnöki megnyitójából, a Társulat tevé-kenységéről szóló főtitkári–közhatalmasági jelentésből (Unger Zoltán), a Gazdasági Bizottság beszámolójából (Halmai János) és az Ellenőrző Bizottság jelentéséből (Baksa Csaba) a gazdasági válság ellenére egy-aránt megnyugtató, bizakodásra feljogosító adatok voltak hallhatók.

A hosszas választási procedúra ellenére a tagság túlnyomó része a végsőkéig kitartott, a délutánba nyúló ülésen pedig, a választást megelő-zően, a civil szervezetek működését szabályozó új törvényes kerethez, a szervezeti szabályzat módosítását is le kellett vezetni.

A többlépcsős titkos szavazást követően a következő megújult ve-zetőséget tapsolhatta meg a kitartó tagság: elnök: Baksa Csaba, az új szabályzat értelmében 4 társelnök: Hámor Tamás, Mindszenty Andrea, Unger Zoltán, Sőreg Viktor, a főtitkár: Cserny Tibor, az Ellenőrző Bi-zottság elnöke: Haas János, a Fegyelmi és Etikai Bizottság elnöke pe-dig: Kecskeméti Tibor. E vezetőség az erdélyi magyar földtani szaktár-sadalom számára nagyon bizató, hiszen Unger Zoltán társelnök föld-dink, Baksa Csaba elnök pedig a közgyűlést követő héten rendezett Bányászati, Kohászati és Földtani Konferenciánkon nemcsak megje-lent, hanem a beszélgetéseink során a legmesszebbre támogatásáról biztosította törekvéseinket. Az első elnökségi gyűlésen napirendre is került a Társulat és az EMT közötti együttműködés megerősítése.

Adjon az Isten erőt és kitartást e nagy múltú szakmai szervezetet újonnan választott vezetőségének, hogy bölcsen kormányozza az elkö-vetkező 4 évben a Társulatot!

Tartozok még beszámolni arról, hogy Haas János elnöki megnyitóját követően sor került kitüntetések átadására is. Felsorolnám a kitün-tettek közül azokat, akik az EMT rendezvényein már többször részt vettek, sőt plenáris előadást is tartottak. A Koch Antal Emlékérmét Magyar Imre, a Vendl Mária Emlékérmét Harangi Szabolcs, a tiszte-letbeli tagságot – többek közt – Brezsnýánszky Károly, Haas János és e sorok írója is megkapta.

Wanek Ferenc

EMT TÁJÉKOZTATÓ

Szerkesztők: Horváth Erika, Pap Tünde
Pap Zsuzsa, Prokop Zoltán
Cím: Kolozsvár, 1989. december 21. sugárút
(Magyar u.) 116. sz.
Postacím: 400750 Cluj, O.P. 1, C.P. 140.
Tel./fax: 0264-590825; 0264-594042; 0744-783237
E-mail: emt@emt.ro
Honlap: http://www.emt.ro

Konferencia felhívás

2012. július 5-6. között a Magyar Világtalálkozó (MVT) keretében
harmadik alkalommal rendezik meg a

Báthory-Brassai Konferencia (BBK)

nemzetközi interdiszciplináris gazdasági,
műszaki és történelmi konferenciát.

A rendezvény helyszíne az Óbudai Egyetem.

További információk a

BBK Báthory-Brassai Konferencia: <http://www.bbk.alfanet.eu>,
illetve a II. Magyar Világtalálkozó honlapján érhetőek el:
<http://www.vilagtalalkozo.hu>

Természetkutató
Diáktábor 2012

Helyszín: Algyógy, Hunyad megye

Időpont: 2012. június 25-30.

Tervezett szakfoglalkozások:

- **Fizika, csillagászat:** talajvizsgálat, atmoszféravizsgálat, játékos fizika kísérletek, csillagászati megfigyelések.
- **Kémia:** talaj és víz összetételének vizsgálata, mérése, a tábor környezetszennyező hatásának felmérése.
- **Földrajz-geológia:** ismerkedés a hévizek földtani hátterével, a forrásmészkövek keletkezésével, gyakorlati felhasználhatósá-gaival, a földtörténeti középkor óceáni eredetű kőzeteivel; a földfelszín-alaktan fogalmával, céljaival és módszertanával; a turizmusföldrajz kérdéseivel és a környék ilyen jellegű értékeivel. Mindez terepi megfigyeléshez (kirándulás) kötve.
- **Biológia:** növényi társulások, rovarok megfigyelése, meghatározása, gyűjtése, madárvilág megfigyelése.

Szabadidő-programok:

- kirándulások, sportjátékok, közösségi játékok, szalonasztás, táborfűz.

Általános és középiskolás diákok jelentkezését várjuk
2012. június 10-ig! A helyek száma korlátozott!
A táborhelyek lefoglalása
a 2012. június 10-ig befizetett előleg esetén biztosított!

A táborral kapcsolatban az EMT kolozsvári titkárságán a követke-ző elérhetőségeken lehet érdeklődni: telefon: 0264-594042, 590825, 0744-783237, e-mail: emt@emt.ro.

Kapcsolattartó személy: Pap Zsuzsa, zsuzsa@emt.ro

www.emt.ro

emt@emt.ro

Exp.

EMT
RO – 400750 Cluj
O.P. 1, C.P. 140